

Belediyeler

Doç. Dr. Aslı Yağmurlu

Tür	Sayı
Büyükşehir Belediyesi	30
Büyükşehir İlçe Belediyesi	519
İl Belediyesi	51
İlçe Belediyesi	400
Belde (Kasaba) Belediyesi	397

- Türkiye nüfusu: 74.724.269
- Köy: 12.045.518 % 16,15
- Belediye: 62.678.751 % 83,9

Yasal düzenleme

- İki ayrı kanunla düzenlenmiştir. 3 Temmuz 2005 tarih ve 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 10 Temmuz 2004 tarih ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu.
- Belediye: Beldenin ve belde sakinlerinin mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idarî ve malî özerkliğe sahip kamu tüzel kişisidir.

Belediye Kurulması

- Nüfusu 5.000 ve üzerinde olan yerleşim birimlerinde kurulabilir.
- İl ve ilçe merkezlerinde kurulması zorunludur.
- İçme ve kullanma suyu havzaları ile sit ve diğer koruma alanlarında ve bir belediyenin sınırlarına 5.000 metreden daha yakın olan yerleşim yerlerinde kurulamaz.
- Köylerin veya muhtelif köy kısımlarının birleşerek belediye kurabilmeleri için, merkez kabul edilecek yerleşim yerinin meskûn sahasına azami 5.000 m. mesafede bulunması ve nüfusları toplamının 5.000 ve üzerinde olması gerekir.

Kuruluş Usulü

- Köy ihtiyar meclisinin aldığı kararlar veya o köydeki seçmenlerin yarısından bir fazlası en büyük mülki amire (kaymakam veya vali) yazılı olarak başvururlar. Böyle bir başvuru olmaksızın da vali kendiliğinden buna gerek görebilir. Bu durumda valinin bildirimine üzerine mahalli seçim kururları köyde veya köy kısımlarında kayıtlı seçmenlerin oylarını alır (yani halkoylaması) ve sonucu bir tutanakla valiliğe bildirir. İşlem dosyası valinin görüşüyle birlikte İçişleri Bakanlığına iletilir. Danıştayın görüşü alınarak, ortak kararname ile (İB., BB ve CB) o yerde belediye kurulur.

Görev ve Yetkileri

- Mahallî müşterek nitelikteki her türlü görev ve hizmeti yapar
- İmar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel alt yapı; çevre ve çevre sağlığı, temizlik ve katı atık; zabıta, itfaiye, acil yardım, kurtarma ve ambulans; şehir içi trafik; defin ve mezarlıklar; ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar; konut; kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik ve spor; sosyal hizmet ve yardım, evlendirme, meslek ve beceri kazandırma; ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi hizmetlerini yapar veya yaptırır.

Gelirleri

- a) Kanunlarla gösterilen belediye vergi, resim, harç ve katılma payları.
- b) Genel bütçe vergi gelirlerinden ayrılan pay (BŞ. % 1.5).
- c) Genel ve özel bütçeli idarelerden yapılacak ödemeler.
- d) Taşınır ve taşınmaz malların kira, satış ve başka suretle değerlendirilmesinden elde edilecek gelirler.
- e) Belediye meclisi tarafından belirlenecek tarifelere göre tahsil edilecek hizmet karşılığı ücretler.
- f) Faiz ve ceza gelirleri.
- g) Bağışlar.
- h) Her türlü girişim, iştirak ve faaliyetler karşılığı sağlanacak gelirler.
- i) Diğer gelirler.

Giderleri

- a) Belediye binaları, tesisleri ile araç ve malzemelerinin temini, yapımı, bakımı ve onarımı için yapılan giderler.
- b) Belediyenin personeline ve seçilmiş organlarının üyelerine ödenen maaş, ücret, ödenek, huzur hakkı, yolluklar, hizmete ilişkin eğitim harcamaları ile diğer giderler.
- c) Her türlü alt yapı, yapım, onarım ve bakım giderleri.d) Vergi, resim, harç, katılma payı, hizmet karşılığı alınacak ücretler ve diğer gelirlerin takip ve tahsili için yapılacak giderler.
- e) Belediye zabıta ve itfaiye hizmetleri ile diğer görev ve hizmetlerin yürütülmesi için yapılacak giderler.
- f) Belediyenin kuruluşuna katıldığı şirket, kuruluş ve katıldığı birliklerle ilgili ortaklık payı ve üyelik aidatı giderleri.
- g) Mezarlıkların tesisi, korunması ve bakımına ilişkin giderler.
- h) Faiz, borçlanmaya ilişkin diğer ödemeler ile sigorta giderleri.
- i) Dar gelirli, yoksul, muhtaç ve kimsesizler ile özörlöülere yapılacak sosyal hizmet ve yardımlar.

- j) Dava takip ve icra giderleri.
- k) Temsil, tören, ağırlama ve tanıtım giderleri.
- l) Avukatlık, danışmanlık ve denetim hizmetleri karşılığı yapılacak ödemeler.
- m) Yurt içi ve yurt dışı kamu ve özel kesim ile sivil toplum örgütleriyle birlikte yapılan ortak hizmetler ve proje giderleri.
- n) Sosyo-kültürel, sanatsal ve bilimsel etkinlikler için yapılan giderler.
- o) Belediye hizmetleriyle ilgili olarak yapılan kamuoyu yoklaması ve araştırması giderleri.
- p) Kanunla verilen görevler ve hizmetlerin yürütülmesi için yapılan diğer giderler.
- r) Şartlı bağışlarla ilgili yapılacak harcamalar
- s) İmar düzenleme giderleri
- t) Her türlü proje giderleri.

Organları

- Belediye meclisi, belediyenin karar organıdır ve ilgili kanunda gösterilen esas ve usullere göre seçilmiş üyelere oluşur.
- Belediye başkanı başkanlık eder.
- Belediye meclisi, kendisi tarafından belirlenecek bir aylık tatil hariç her ayın ilk haftası, meclis tarafından önceden belirlenen günde, mutlak toplantı yerinde toplanır. Ekim ayı toplantısı dönem başı toplantısıdır.
- Gündem, belediye başkanı tarafından belirlenir ve üyelere en az üç gün önceden bildirilir. Ayrıca çeşitli yöntemlerle halka duyurulur. Meclis üyeleri de belediyeye ait işlerle ilgili konuların gündeme alınmasını önerebilir. Öneri, toplantıya katılanların salt çoğunluğuyla kabul edildiği takdirde gündeme alınır.

- Belediye meclisi, üye tam sayısının salt çoğunluğuyla toplanır ve katılanların salt çoğunluğuyla karar verir.
- Belediye meclisi, her dönem başı toplantısında, üyeleri arasından seçilecek en az üç en fazla beş kişiden oluşan ihtisas komisyonları kurabilir.

Belediye Encümeni

- Belediye encümeni, belediye başkanının başkanlığında;
- a) İl belediyelerinde ve nüfusu 100.000'in üzerindeki belediyelerde, belediye meclisinin her yıl kendi üyeleri arasından bir yıl için, gizli oyla seçeceği dört üye ile biri malî hizmetler birim amiri olmak üzere belediye başkanının her yıl birim amirleri arasından seçeceği dört üyeden,
- b) Diğer belediyelerde, belediye meclisinin her yıl kendi üyeleri arasından bir yıl için gizli oyla seçeceği üç üye ile biri malî hizmetler birim amiri olmak üzere belediye başkanının her yıl birim amirleri arasından seçeceği üç üyeden oluşur.

Belediye Başkanı

- Belediye başkanı, belediye idaresinin başı ve belediye tüzel kişiliğinin temsilcisidir.
- Belediye başkanı, ilgili kanunda gösterilen esas ve usullere göre seçilir.
- Belediye başkanı, görevinin devamı süresince siyasi partilerin yönetim ve denetim organlarında görev alamaz; profesyonel spor klüplerinin başkanlığını yapamaz ve yönetiminde bulunamaz.

Başkan seçimi

- Ülkemizde 1963 yılına kadar belediye başkanı halk tarafından seçilmemiştir. Belediye meclisi kendi içerisinde bir belediye başkanı seçmekte idi. Ancak bu yapıda belediye başkanları güçsüz konumda idiler. Bu sebeple 1963 yılında çıkarılan 307 sayılı Kanun ile belediye başkanlarının doğrudan halk tarafından seçilmesi yöntemi uygulanmaya başlanmıştır. 2972 sayılı Kanun'un 22. maddesine göre, Belediye Başkanlığı seçimlerinde en çok oy alan aday Başkanlığa seçilmektedir. Seçimler 5 yılda bir yapılır.

Büyükşehir Belediyesi

- Türkiye'deki ilk büyükşehir belediyeleri 1984 yılı Ocak ayında çıkarılan 2972 sayılı yasa ve Mart ayında çıkarılan 195 sayılı kanun hükmünde kararname uyarınca üç büyük kentte kuruldu.
- Bu tarih itibarıyla, bu üç kentten, İstanbul'un on beş, Ankara'nın beş ve İzmir'in de üç metropoliten ilçesi vardı. Aynı yılın Temmuz ayında çıkarılan 3030 sayılı yasa ile büyükşehir ve ilçe belediyeleri statüleri netleşti.

Büyükşehir bulunan iller

- Adana
- Ankara
- Antalya
- Bursa
- Diyarbakır
- Erzurum
- Eskişehir
- G.Antep
- İstanbul
- İzmir
- Kayseri
- Kocaeli
- Konya
- Samsun
- Sakarya
- Şanlıurfa
- Hatay
- Manisa
- Mersin
- Balıkesir
- Kahramanmaraş
- Van
- Aydın
- Denizli
- Tekirdağ
- Muğla
- Mardin
- Malatya
- Trabzon
- Ordu

- Büyükşehir belediyesi: Sınırları il mülki sınırı olan ve sınırları içerisindeki ilçe belediyeleri arasında koordinasyonu sağlayan; idarî ve malî özerkliğe sahip olarak kanunlarla verilen görev ve sorumlulukları yerine getiren, yetkileri kullanan; karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişisidir.
- Toplam nüfusu 750.000'den fazla olan illerin il belediyeleri kanunla büyükşehir belediyesine dönüŐtürülebilir.

Görevleri

Stratejik plan, imar planı, ulaşım planı, su ve kanalizasyon, toplu taşımacılık, çevre sağlığı, merkezi ısıtma, itfaiye, yolcu ve yük terminalleri, anayol ve cadde yapımı, ağaçlandırma, spor, coğrafi ve kent bilgi sistemleri kurma, gayrisihhi işletmeleri ruhsatlandırma, sağlık merkezleri, hastaneler, eğitim, sosyal ve kültürel hizmetler sunma, kültür ve tabiat varlıkları ile tarihi dokuyu koruma. Zabıta hizmetleri, mezarlık hizmetleri sağlama.

Organları

- **Büyükşehir Belediye Meclisi:** İlçe belediye meclisi üyelerinin beşte biri büyükşehir belediye meclisi üyeliğini yürütür. İlçe belediye başkanları tabii üyedir. Her ayın 2. haftası toplanır. İhtisas komisyonları vardır. Toplantıları halka açıktır.
- **Büyükşehir Belediye Encümeni:** Belediye başkanı veya genel sekreterin başkanlığında belediye meclisinin seçtiği 5 üyeden ve belediye birim yöneticilerinden oluşan 5 üyeden oluşur.

- Büyükşehir belediye başkanı: Başı ve tüzel kişiliğinin temsilcisidir. Belediye sınırları içindeki seçmenler tarafından doğrudan seçilir. Siyasi partilerin yönetim ve denetim organlarında görev alamaz, spor klüplerinin başkanlığı veya yönetiminde bulunamazlar.

Belediyelerin hizmet yöntemleri

- Belediyeler yüklenmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerini ya doğrudan kendileri yaparlar ya da başkalarına yaptırırlar. Yol ve kaldırım gibi bir kamu hizmetini yapmak için özel bir müteahhit ile sözleşme yapıldığında belediye hizmeti düzenleyen, özel müteahhit üreten ve halk da tüketen durumundadır. İhale, emanet, yönetimler arası işbirliği, ihale, imtiyaz, Yap-işlet-devret, belediye şirketleri hizmet yöntemleridir.

Büyükşehir ilçe belediyeleri

- Büyükşehir belediyesi alanı içinde kalan ilçelerde kurulan tüm belediyeler bu sınıfa girer.
- Büyükşehir katı atık yönetim plânına uygun olarak, katı atıkları toplamak ve aktarma istasyonuna taşımak.
- Sıhhî işyerlerini, 2 nci ve 3 üncü sınıf gayrisıhhî müesseseleri, umuma açık istirahat ve eğlence yerlerini ruhsatlandırmak ve denetlemek.
- 775 Sayılı Gecekondu Kanununda Belediyelere verilen yetkileri kullanmak, otopark, spor, dinlenme ve eğlence yerleri ile parkları yapmak; yaşlılar, özürllüer, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik sosyal ve kültürel hizmetler sunmak; mesleki eğitim ve beceri kursları açmak; sağlık, eğitim, kültür tesis ve binalarının yapım, bakım ve onarımı ile kültür ve tabiat varlıkları ve tarihî dokuyu korumak; kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin geliştirilmesine ilişkin hizmetler yapmak.
- Defin ile ilgili hizmetleri yürütmek.

Köy

- Mahalli idarelerin en küçüğü köydür. 442 s. Köy Kanununa göre nüfusu 2000'den az kamu tüzel kişiliğine sahip bulunan yerleşim yeri olarak tanımlanabilir. Türkiye'de yaklaşık 20 bin köy var.
- Muhtar, köyün başıdır. Köy işlerinde söz söylemek, emir vermek ve emrini yaptırmak muhtarın hakkıdır. Muhtar Devletin memurudur. Köy derneği tarafından seçilir. Köy derneği, köyde bulunan bütün seçmenlerden oluşan bir kuruldur. Köy ihtiyar heyeti, köy imamı, köy öğretmeni ve seçilmiş üyelerden oluşur.